

TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TA'LIM VOSITALARINING MAKTABGACHA TA'LIMGA TA'SIRI

Toshova Shahnoza Tojinorovna

Termiz iqtisodiyoti va servis universiteti Pedagogika va ijtimoiy gumanitar fanlar fakulteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi o'qituvchisi

Yoqubova Sabrina Bozor qizi

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy texnologiyalar va raqamli ta'lim vositalarining maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga ta'siri yoritilgan. Raqamli texnologiyalar yordamida ta'lim sifatini oshirish, bolalarda axborot savodxonligini rivojlantirish va ta'lim jarayonini interaktiv shakllarda tashkil etish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, raqamli vositalardan foydalanishning ijobiy jihatlari hamda mumkin bo'lgan salbiy oqibatlar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Texnologiyalar, raqamli ta'lim, maktabgacha ta'lim, interaktiv o'qitish, axborot savodxonligi, raqamli vositalar, bolalar rivojlanishi.

KIRISH

Bugungi texnologik taraqqiyot davrida raqamli vositalarning ta'lim jarayoniga ta'siri tobora kuchayib bormoqda. Jamiyatning barcha sohalarida kechayotgan raqamlashtirish jarayonlari maktabgacha ta'lim tizimidan ham chetda qolmayapti.

Chunki aynan maktabgacha yosh bolaning aqliy, nutqiy, jismoniy va ijtimoiy rivojlanishida ilk yillar hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib, bu davrda to'g'ri yo'naltirilgan ta'lim va tarbiya kelajakda samarali natija beradi.

Shunday sharoitda zamonaviy texnologiyalardan oqilona foydalanish pedagogik jarayonni boyitish, bolalarni motivatsiya qilish va ularning individual qobiliyatlarini qo'llab-quvvatlashda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamli ta'lim vositalari — kompyuterlar, planshetlar, smart doskalar, interaktiv o'yinlar, multimediali materiallar, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari — maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'lim jarayoniga yangicha yondashuv olib kiradi.

Bu vositalar yordamida ta'lim jarayoni nafaqat qiziqarli, balki vizual, eshitish va amaliy faoliyatlar orqali yanada tushunarli bo'ladi. Bolalar o'z fikrlarini erkin ifodalashga, mustaqil fikrlash va muammolarni hal etishga o'rganadi, ularda dunyoni idrok etishning yangi shakllari shakllanadi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar o'qituvchilarga ham katta qulayliklar yaratadi: dars jarayonini samarali rejalashtirish, individual ta'lim yo'llarini tanlash, bolalarning rivojlanish dinamikasini kuzatish va natijalarni real vaqt rejimida tahlil qilish imkonini beradi. Bu esa pedagogning o'z ustida ishlashi, innovatsion yondashuvlarni qo'llashi va o'quv jarayonini zamonaviy talablarga mos tashkil etishga xizmat qiladi. Biroq raqamli vositalardan foydalanish jarayoni faqat ijobiy jihatlardan iborat emas. Ularni me'yoridan ortiq va nazoratsiz qo'llash bolalarning psixologik, fiziologik va ijtimoiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida texnologiyalarni qo'llash bo'yicha metodik ko'rsatmalar, xavfsizlik talablari va bolaning yoshiga mos pedagogik yondashuvni shakllantirish nihoyatda muhim. Umuman olganda, texnologiyalar va raqamli ta'lim vositalarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni tobora kengayib, ular ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ularning samarali qo'llanilishi bolalarning har tomonlama rivojlanishiga, pedagogik jarayonning innovatsion va zamonaviy tus olishiga zamin yaratadi. Shu bois ushbu mavzuni chuqur o'rganish bugungi kun ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biridir.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida texnologiyalar bolalarning qiziqishini oshiradi, o'rganishni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Multimedia resurslar, interaktiv ta'lim dasturlari va vizual o'yinlar bolalarda faol ishtirok va mustaqil fikrlashni rag'batlantiradi. Texnologiyalar orqali o'qitishning afzalliklari

O'quv motivatsiyasini oshirish: Raqamli o'yinlar va ilovalar bolalarni o'rganishga undaydi.

Individual yondashuv imkoniyati: Har bir bolaning qiziqishi va rivojlanish sur'atiga mos ta'lim imkoniyati yaratiladi.

Axborot savodxonligini rivojlantirish: Bolalar kichik yoshdan to'g'ri ma'lumot izlash va undan foydalanish ko'nikmalarini egallaydi.

Interaktiv muloqot: Raqamli platformalarda o'zaro hamkorlik va ijtimoiy ko'nikmalar shakllanadi.

Texnologiyalarni maktabgacha ta'limda samarali qo'llash uchun tarbiyachilarning raqamli kompetensiyalari ham yuqori darajada bo'lishi zarur. Buning uchun quyidagilarga e'tibor qaratiladi: Raqamli vositalardan foydalanish bo'yicha muntazam treninglar o'tkazish; Multimedia kontentini yaratish ko'nikmalarini rivojlantirish; Axborot xavfsizligi va bolalarni onlayn xavf-xatardan himoyalash ko'nikmalarini shakllantirish; Innovatsion dars modellarini joriy etish (masalan, raqamli hikoya yaratish, virtual ekskursiyalar). Bugungi kunda zamonaviy o'qituvchi texnologik savodxonlik darajasini doimiy oshirib borishi talab etiladi. Har bir bolaning rivojlanish sur'ati va usuli har xil. Raqamli texnologiyalar orqali bolalarga individual yondashish imkoniyati yaratiladi. Mustaqil o'qitish dasturlari orqali har bir bolaning qobiliyatiga moslashtirilgan mashqlar taklif qilinadi. O'quv materiallari bolalarning qiziqishlari va ehtiyojlariga qarab tanlanadi. Taraqqiyotni kuzatish va baholash uchun onlayn platformalar yordamida statistik ma'lumotlar yig'iladi.

Bu metodika bolalarning shaxsiy o'sishini yanada samarali ta'minlaydi. Ilmiy tajribalar va eksperimentlar uchun simulyatsiyalar bolalarga murakkab jarayonlarni oddiy va qiziqarli tarzda o'rgatadi.

Xulosa Texnologiyalar va raqamli ta'lim vositalarining maktabgacha ta'limdagi o'rni tobora ortib bormoqda.

Ular o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish imkoniyatini beradi. Biroq, raqamli texnologiyalarni to'g'ri va me'yorida qo'llash zarur, chunki ularning noto'g'ri foydalanilishi bolalarning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Pedagoglar va otalar bolalar uchun xavfsiz va rivojlantiruvchi raqamli muhit yaratishga e'tibor qaratishlari kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Prensky M. "Digital Natives, Digital Immigrants." On the Horizon, 2001.
2. Mishra P., Koehler M.J. "Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge." Teachers College Record, 2006.
3. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. "Raqamli ta'lim konsepsiyasi." Toshkent, 2022.
4. Palfrey J., Gasser U. "Born Digital: Understanding the First Generation of Digital Natives." Basic Books, 2008.
5. Berk L.E. "Child Development." Pearson, 2012.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. "Maktabgacha ta'lim tizimida raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish dasturi." Toshkent, 2021.